

PÁPEŽ FRANTIŠEK

Želám ti úsmev

Nájdime opäť radosť

Želám ti úsmev

Nájdime opäť radosť

PÁPEŽ
FRANTIŠEK

Želám ti úsmev

Nájdime opäť radosť

Fortuna
Libri

Original title: Papa Francesco – TI AUGURO IL SORRISO
© 2020 FullDay srl, Milano
© Libreria Editrice Vaticana, 2020
Cover photo © Godong/Alamy
Translation © Oľga Gavendová, 2022
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2022

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.
www.fortunalibri.sk
Zodpovedná redaktorka Anna Šikulová
Prvé vydanie

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať,
ukladať do informačných systémov ani rozširovať
akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky,
fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami,
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-573-0250-6

Neskrývajte sny!
Neotupujte svoje sny,
dajte snom priestor
a odvážte sa hľadiť na širé obzory,
odvážte sa hľadiť na to, čo vás čaká,
ak budete mať odvahu
budovať svoje sny spoločne.

V živote sme vždy na ceste.
Stávame sa tým, k čomu smerujeme.
Zvoľme si cestu Boha, nie vlastného ja;
cestu áno, nie cestu keby.
A zistíme, že nič nie je také nepredvídateľné,
nejestvuje výstup,
nejestvuje noc,
ktorej by sa s Ježišom nedalo čeliť.

Predhovor

Moje želanie

Svoje želanie zhrniem do jediného slova: *úsmev*.

Podnietila ma k tomu nedávna návšteva Thajska. Thajsko volajú Krajinou úsmevu, lebo ľudia sa tam usmievajú, sú mimoriadne láskaví, šľachetní a vyjadrujú to aj črty tváre, odráža sa to celkove v ich vystupovaní. Táto skúsenosť vo mne zostala zapísaná a vďaka tomu myslím na úsmev ako na prejav lásky, vyjadrenie číro ľudského citu.

Pri pohľade na novorodeniatko sa usmievame prirodzene a ak sa aj na jeho maličkovej tvári objaví úsmev, prežívame prostý, úprimný pocit radosti. Dieťaťko odpovedá na náš pohľad, no jeho úsmev má oveľa väčšiu moc, lebo je nový, čistý ako pramenistá voda a v nás dospelých prebúdzá hlbokú nostalgiu za detstvom.

Jedinečným spôsobom sa takéto niečo udialo medzi Máriou, Jozefom a Ježišom. Panna Mária a jej manžel svojou láskou vyvolali úsmev na perách novonarodeného dieťaťa. Keď sa to stalo, ich srdcia naplnila nová radosť, ktorá prišla z neba. Akoby sa malá betlehemska maštal'ka rozžiarila.

Ježiš je Božím úsmevom. Prišiel nám zjaviť lásku nebeského Otca, jeho dobrotu a prvý spôsob, akým to urobil, bolo, že sa usmial na rodičov – ako každé novorodeniatko tohto sveta. A oni, Panna Mária a svätý Jozef, vedeli to posolstvo prijať, lebo mali veľkú vieru, v Ježišovom úsmeve rozpoznali Božie milosrdenstvo určené im a všetkým, ktorí čakali na jeho príchod, na príchod Mesiáša, Božieho Syna, kráľa Izraela.

Najdrahší moji, v betlehenských jaslích aj my znovu prežívame túto skúsenosť: hľadáme na malého Ježiška a cítime, že sa usmieva na nás, usmieva sa na všetkých chudobných tohto sveta, na všetkých, ktorí očakávajú spásu, ktorí dúfajú v svet bratstva, kde niet vojen a násilia, kde každý muž a žena môže žiť dôstojne ako Boží syn a Božia dcéra.

Niekedy sa nám ťažko usmieva, a to z rozličných dôvodov. Vtedy potrebujeme Boží úsmev – lebo iba Ježiš nám môže pomôcť. On je jediný Spasiteľ a niekedy s tým máme v živote konkrétnu skúsenosť.

Inokedy ide všetko dobre, no vtedy je tu nebezpečenstvo, že sa budeme cítiť istí a zabudneme na druhých, ktorí majú ťažkosti. Aj vtedy potrebujeme Boží úsmev, aby nás zbavil falošných istôt a vrátil nám zmysel pre jednoduchosť a nezištnosť.

Toto si prajme navzájom, lebo stále platí želanie: žasníme nad Božím úsmevom. Boh sám je tým úsmevom. Prijmime ho, dajme sa ním očistiť a potom aj my budeme môcť druhým priniesť pokorný, jednoduchý úsmev.

Želám to vašim drahým doma, najmä chorým a starým, aby pocítili pohladenie vášho úsmevu. Úsmev je pohladenie. Usmievať sa znamená nežne pohladať, pohladať srdcom, pohladať dušou. A zostaňme spojení v modlitbe.*

* Nasledujúce stránky predstavujú manifest obrody pre novú radosť, takú potrebnú v týchto „chorých časoch“. Predstavujú cestu, ktorá vedie cez vystúpenia, príhovory, kázne, apoštolské exhortácie a encykliky Svätého Otca Františka. Pramene sú uvedené na konci knihy.

I

*Emenit'sa
a narodit'sa znovu*

Nádej nesklame

Optimizmus sklame, nádej nie! Veľmi ju potrebujeme v týchto časoch, ktoré sa nám zdajú temné, v ktorých sa niekedy cítime stratení zoči-voči zlu a násiliu okolo nás, tvárou v tvár toľkým našim bratom. Potrebujeme nádej! Cítime sa stratení a tak trochu aj malomyseľní, lebo sme bezmocní a zdá sa nám, akoby sa táto tma nikdy nemala skončiť.

Nedovoľme, aby nás opustila nádej, lebo Boh so svojou láskou kráča s nami. „Ja dúfam, lebo Boh je pri mne,“ to si môžeme povedať všetci.

Spoločné šťastie ľudstva

Vo svete napredujúcom bez spoločného smeru dýchame atmosféru, v ktorej „sa zdá, že vzdialenosť medzi posadnutosťou vlastným blahobytom a spoločným šťastím ľudstva narastá, a to až do takej mie-

ry, že nás to privádza k myšlienke, akoby medzi jednotlivcom a ľudským spoločenstvom už prebiehala skutočná schizma. Pretože niečo iné je pocit, že sme nútení žiť spoločne, a niečo iné je oceňovať bohatstvo a krásu semienok spoločného života, ktoré sa musia spoločne vyhľadávať a kultivovať“. Technológie stále napredujú, ale „aké by to bolo krásne, keby rastu vedeckých noviniek zodpovedala aj narastajúca rovnosť a sociálna inklúzia! Aké by to bolo krásne, keby sme popri objavovaní nových vzdialených planét znova objavili aj potreby brata a sestry, ktorí obiehajú okolo mňa“!

Noci nášho života

Všetci máme nočnú schôdzku s Bohom, v noci nášho života, v mnohých nociach nášho života – v temných chvíľach, vo chvíľach hriechov, vo chvíľach dezorientácie. Tam je naša schôdzka s Bohom, vždy nás prekvapí vo chvíli, keď ho nečakáme, v ktorej sa ocitneme skutočne sami. V tej istej noci, bojujúc proti neznámemu, si uvedomíme, že sme len úbohí ľudia – dovoľm si povedať „úbožiaci“ –, ale práve vtedy, vo chvíli, keď sa cítime úbožiakmi, sa nemusíme báť, pretože v tej chvíli nám Boh dá nové meno, ktoré obsahuje zmysel celého nášho života; premení nám srdce a dá nám požehnanie vyhradené tomu, kto sa ním dá zmeniť. Je to pozvanie, aby sme sa dali zmeniť Bohom. On vie, ako to urobiť, lebo pozná

každého z nás. „Pane, ty ma poznáš.“ To môže povedať každý: „Pane, Ty ma poznáš. Zmeň ma!“

Podťte ku mne!

V Evanjeliu podľa Matúša nám Ježiš hovorí: „Podťte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním“ (Mt 11, 28). Život je často ťažký, neraz tragický. Pracovať je namáhavé, hľadať si prácu je namáhavé. Nájsť prácu si dnes vyžaduje veľkú námahu! No v živote nás to až tak neťaží, viac nás ťaží nedostatok lásky. Ťaží nás, že nedostávame úsmev, že nás neprijali. Ťaží nás istý druh ticha, niekedy aj v rodine, medzi manželmi, medzi rodičmi a deťmi, medzi súrodencami. Námaha bez lásky je ťažšia, neznesiteľná. Myslím na osamelých starých ľuď, na rodiny, ktoré sa len ťažko pretĺkajú, lebo im nik nepomáha, aby sa mohli postarať o toho, kto v rodine potrebuje zvláštnu pozornosť a starostlivosť. „Podťte ku mne všetci, ktorí ste vyčerpaní a preťažení,“ hovorí Ježiš.

Dobrá strana gobelínu

Láska, ktorá sa dáva a ktorá koná, sa neraz mylí. Ten, kto koná, kto riskuje, sa často dopúšťa chýb. Z tohto pohľadu sa môže zdať zaujímavé svedectvo Marie Gabriely Perinovej, ktorej zomrel otec krátko po jej narodení. Uvažuje, ako to ovplyvnilo jej život

vo vzťahu, ktorý netrval dlho, ale urobil z nej matku a teraz starú mamu: „Viem určite, že Boh tvorí príbehy. Vo svojej geniálnosti a vo svojom milosrdenstve berie do rúk naše víťazstvá a naše zlyhania a tká z nich krásne gobelíny plné irónie. Druhá strana gobelínu sa môže zdať chaotická, chumáčce nití – udalostí v našom živote – sú popletené a možno to je tá strana, ktorá nás nenechá na pokoji, keď sme v pochybnostiach. No vrchná strana gobelínu ukazuje pekný príbeh a tú stranu vidí Boh.“

S nami po všetky dni

Kristus žije! Treba si to často pripomínať, pretože sme vystavení riziku, že budeme brať Krista len ako dobrý príklad z minulosti, ako spomienku, ako niekoho, kto nás spasil pred dvetisíc rokmi. To by nám však vôbec neosožilo, zostali by sme rovnakí ako predtým, neoslobodilo by nás to. On nás naplňa svojou milosťou, oslobodzuje nás, premieňa, uzdravuje a utešuje, je to niekto, kto žije. Je to vzkriesený Kristus, plný nadprirodzenej vitality, odetý do nekonečného svetla. Preto svätý Pavol hovorí: „A keď Kristus nevstal, vaša viera je márna“ (1 Kor 15, 17).

Ak Kristus žije, potom môže byť naozaj prítomný v tvojom živote, v každom okamihu, aby ťa naplnil svetlom a aby si už nikdy nebol sám a opustený. A keby aj všetci odišli, on ostane, ako slúbil: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20). On

napĺňa tvoj život svojou neviditeľnou prítomnosťou a kamkoľvek by si šiel, on ťa bude čakať. Pretože on neprišiel iba v minulosti, ale prichádza k tebe každý deň, aby ťa pozval ísť v ústrety novým horizontom.

Ešte nepoznané

Boh je vždy novosť, ktorá nás podnecuje vydať sa na cestu a meniť miesto, aby sme išli tam, kde to ešte nepoznáme, až na periférie a na hranice. Vedie nás tam, kde je ľudstvo najviac zranené, kde ľudské bytosti pod rúškom povrchnosti a konformizmu stále hľadajú odpoveď na otázku o zmysle života. Boh nemá strach. Nemá strach! Ide vždy mimo našich schém a nebojí sa periférií. On sám sa stal perifériou (porov. Flp 2, 6 – 8; Jn 1, 14). Preto ak sa odvážime vyjsť na periférie, tam ho stretneme. On je už tam, Ježiš nás predchádza v srdci toho brata, v jeho zranenom tele, v jeho ubitom živote, v jeho zatemnenej duši. On je už tam.

Kde je moja ruka?

Je len jediný prípustný a správny spôsob, keď sa na človeka môžem pozeráť zhora nadol, je to vtedy, keď mu pomáham vstať. Ak niekto z nás – vrátane mňa – hľadá na človeka iba z výšky, s pohrdaním, nestojí za veľa. No ak niekto z nás hľadá na človeka z výšky, aby mu podal ruku a pomohol mu vstať,

taký muž, taká žena – sú veľkí. Preto ak hľadáte na človeka zhora nadol, vždy sa pýtajte: „Kde je moja ruka?“ Skrytá, alebo pomáha vstať?“ Tak budete šťastní.

Vyžaduje si to, aby sme sa naučili rozvíjať dôležitú, no podceňovanú vlastnosť: schopnosť darovať druhým čas, počúvať ich, prežívať niečo s nimi, chápať ich. Len tak otvoríme svoju minulosť a svoje rany pre lásku, ktorá nás môže zmeniť, aby sme začali meniť svet okolo seba. Ak druhým nedarujeme čas, ak ho nestrácame, ak ho „šetríme“, stratíme ho v mnohom, ale zostaneme napokon prázdni a meraví. V mojej rodnej krajine sa hovorí: Naplnia nás vecami, až nám zostane zle.

Sami nemôžeme

Piate blahoslavenstvo hovorí: „Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo“ (Mt 5, 7). Toto blahoslavenstvo má jednu osobitosť. Je to jediné z blahoslavenstiev, v ktorom sa príčina šťastia a jeho ovocie zhodujú. Tí, čo praktizujú milosrdenstvo, nájdu milosrdenstvo, budú zahrnutí milosrdenstvom. Téma vzájomnosti odpustenia nie je prítomná len v tomto blahoslavenstve, v evanjeliu ju nachádzame opakovane. Ako inak by to mohlo byť? Milosrdenstvo je samotným srdcom Boha!

Sú dve veci, ktoré nemožno oddeľovať: odpustenie dané a odpustenie prijaté. Mnoho ľudí má však s tým

problém – nedokážu odpustiť. Niekedy je prijaté zlo také veľké, že keď máme odpustiť, pripadá nám to, ako keby sme sa mali vyštveráť na vysoký vrch – je to nesmierna námaha. Nieкто si povie: Nedá sa to, jednoducho to nejde. Vzájomnosť milosrdenstva poukazuje na to, že potrebujeme obrátiť perspektívu. Sami to nedokážeme, potrebujeme na to Božiu milosť, musíme o ňu prosiť. Veď ak piate blahoslavenstvo sľubuje, že nájdeme milosrdenstvo, v Otčenáši prosíme o odpustenie vín, znamená to, že sme dlžníkmi a nevyhnutne potrebujeme nájsť milosrdenstvo!

Modlitba – ochrana pred zlom

V našom každodennom živote zažívame prítomnosť zla – je to každodenná skúsenosť. Prvé kapitoly knihy *Genesis* opisujú postupné rozširovanie hriechu v ľudských životoch. Adam a Eva (*Gn* 3, 1 – 7) pochybujú o dobrých úmysloch Boha, domnievajú sa, že majú do činenia so závistlivým božstvom, ktoré im bráni, aby boli šťastní. A tu sa začína vzbura. Skúsenosť však ide opačným smerom – otvárajú sa im oči a zisťujú, že sú nahí (v. 7), bez ničoho. Nezabudnite na to – pokušiteľ je zlý platca, zle platí.

A predsa, na prvých stránkach Biblie je napísaný aj iný príbeh, menej nápadný, no o to pokornejší a nábožný, predstavuje vykúpenie nádeje. Aj keď sa takmer všetci správajú neľútostne, robiac z nenávisti a dobývania motor ľudských dejín, sú to ľudia, ktorí